

השפעת המלחמה על שוק העבודה: נתונים כלליים | סקירה - טיוטה -

נדב פורת הירש

מלחמת חרבות ברזל השפיעה רבות על שוק העבודה. בחודשים הראשונים שוק העבודה חווה זעזוע משמעותי.¹ עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר 2023 זינק שיעור האבטלה הרחבה, אשר כולל אנשים שנעדרו מעבודתם בשל מילואים, מסיבות כלכליות ואחרות, בכ-16.5% נקודות האחוז והגיע לכ-19.8%, שהם כ-700 אלף עובדים (זאת לעומת 3.3% בחודש ערב פרוץ המלחמה, בספטמבר 2023).

כ-7.6% מהעובדים בגילאי העבודה העיקריים (25-64), המהווים כמעט 45% מהנעדרים זמנית² משוק העבודה באוקטובר 2023 נעדרו בשל מה שהוגדר ע"י הלמ"ס "סיבות אחרות"³ (שאינן מילואים או סיבה כלכלית), מדובר בכ-270 אלף איש. זאת, בעוד כ-6% (כ-210 אלף עובדים) המהווים כ-35% מהנעדרים זמנית נעדרו מסיבות כלכליות, כאשר שיעור הנעדרים מסיבה כלכלית. לצד זאת, כ-3.3% מהעובדים (כ-115 אלף עובדים), המהווים קרוב ל-20% מהנעדרים זמנית באוקטובר 2023 נעדרו בשל גיוס למילואים.

במהלך החודשים שלאחר פרוץ המלחמה מספרים אלה ירדו בהדרגה, כאשר שיעור הנעדרים מסיבות אחרות נעלם כמעט לחלוטין כבר בחודש נובמבר 2023, ואילו שיעור אנשי המילואים ירד בהדרגה והתייצב על כ-1% (כ-30 אלף עובדים) מכוח העבודה מאז חודש מרץ 2024. שיעור הנעדרים מסיבות כלכליות ירד גם הוא משמעותית והגיע לכ-0.5% ביולי 2024.⁴ בסה"כ שיעור האבטלה הרחבה, כולל משרתי מילואים ונעדרים מסיבות אחרות עמד בחודש יולי 2024 על כ-3.8%, והתקרב לרמתו טרום המלחמה (3.2%) (תרשים 1).

למעשה נכון לקיץ 2024 חזר שוק העבודה הישראלי לרמת אבטלה דומה מאוד לזו ששררה במשק טרום המלחמה, מה שמעיד על איתנותו של שוק העבודה הישראלי. נדגיש כי כפי שצוין על ידי נגיד בנק ישראל, אחד הגורמים לשיעור האבטלה הנמוכה הוא מגבלת ההיצע של עובדים לא ישראלים והיעדרות עובדים המשרתים בכוחות הבטחון או מועסקים באזור גבול הצפון.⁵ לצד זאת, אין להתעלם מכך שכ-45 אלף עובדים, המהווים כ-1.3% מהעובדים במשק עדיין נעדרים מעבודתם בשל סיבות כלכליות או בשל מילואים.

אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין

יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר

נשיא

ברנרד מרכוס

יו"ר בינלאומי

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
אלי גרונד
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מזל מועלם
שגריר לשעבר שלי מרידור
פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצ'יק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי סילברמן אבלה, קנדה
אן אפלבוואם, ארה"ב
פרופ' ורנון בוגדנוב, בריטניה
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן בריי, ארה"ב
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנוקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקוסיס, גרמניה
ד"ר שרון ניריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט טפטנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
פרופ' קרנית פלוג, מחקר
ד"ר ישי [גסין] פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' איתי אטר
פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן ווסמן [אורח]
פרופ' עמית כהן
מר תומר לוטן [אורח]
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטעמן
פרופ' בני פורת
פרופ' מרדכי קרמניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מיסדים

ד"ר אריק ברמון
מוזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

¹ הניתוח המוצג בדוח זה מתבסס ברובו על הנתונים העדכניים ביותר שהונגשו למחקר מסקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הדגימה בסקר כוח אדם היא לפי דירות. אדם העובר דירה, או מפונה ממנה באופן זמני, יוצא ממסגרת הדגימה של סקר כוח אדם. לכן הדוח לא מכסה את אוכלוסיית המפונים מביטם במלחמת חרבות ברזל.

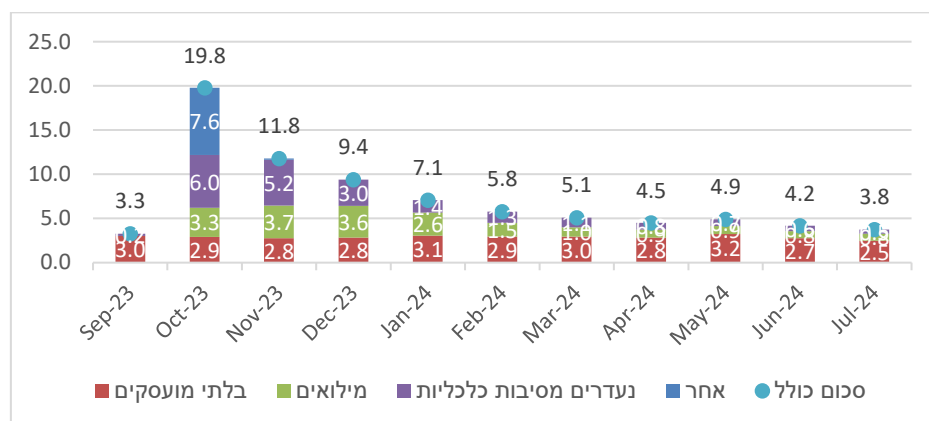
² לצורך הניתוח להלן - נעדרים זמנית = נעדרים מסיבות כלכליות, בשל שירות מילואים ונעדרים מסיבות אחרות.

³ כפי שצוין בהערה 1 לעיל, מספר זה לא כולל את אוכלוסיית המפונים.

⁴ מסמך זה נכתב טרום התפרסמו נתוני סקר כוח אדם לחודש אוגוסט 2024

⁵ [הודעת הריבית של בנק ישראל, 28.8.2024](#)

תרשים 1. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית לפי גילאי 25-64, ספטמבר 2023-יולי 2024, אחוזים

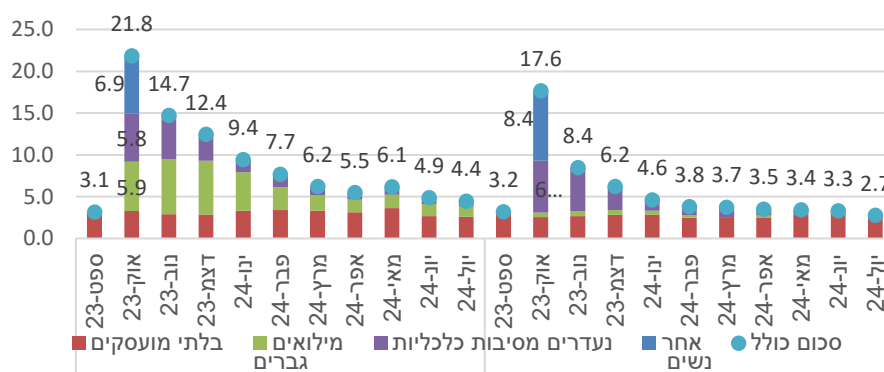

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בחינת השפעות המלחמה לפי מין מעלה כי שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית גבוה יותר אצל הגברים מאשר אצל הנשים. זאת, בעיקר כתוצאה משיעור משרתי המילואים הגבוה אצל הגברים. בחודש אוקטובר 2023, כ-8.4% מהנשים (כ-145 אלף עובדות) נעדרו בשל סיבות אחרות וכ-6.2% מהנשים (כ-110 אלף עובדות) נעדרו בשל סיבות כלכליות. זאת, לצד שיעור נמוך של כ-0.5% (כ-10,000 עובדות) שנעדרו בשל שירות מילואים. בקרב הגברים, כ-7% (כ-120 אלף עובדים) נעדרו בשל סיבות אחרות, כ-6% (כ-100 אלף עובדים) נעדרו מסיבות כלכליות וכ-6% (כ-100 אלף עובדים) בשל מילואים.

בקרב נשים ניתן לראות ירידה הדרגתית והתקרבות לרמה טרום המלחמה כבר מחודש פברואר 2023. בקרב הגברים ניכרת ירידה מתונה יותר בשיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, ובחודש יולי עמד שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית על כ-4.4%. כ-1.3% מעל הרמה טרום המלחמה (תרשים 2). כמו כן, כ-1.8% (כ-33 אלף עובדים) מבין הגברים נעדרים זמנית בשל מילואים או מסיבות כלכליות, גם בחודש יולי 2024.

תרשים 2. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי סיבה ומין, גילאי 25-64, ספטמבר 2023-יולי 2024, אחוזים

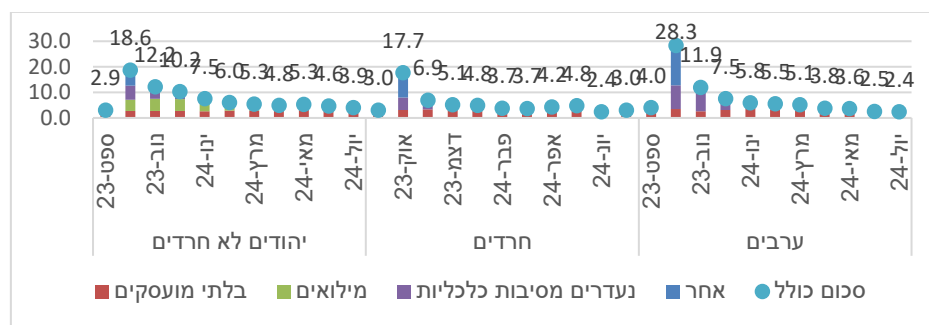
מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בקרב האוכלוסייה הערבית זינק באופן דרמטי בחודש אוקטובר 2023, ועמד על כ-28% (כ-156 אלף עובדים). קרוב ל-10% מעל שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בקרב יהודים לא חרדים וחרדים. כ-15.5% מהעובדים נעדרו מסיבות אחרות וכ-9.3% נעדרו מסיבות כלכליות. זאת, בעוד שיעור משרתי המילואים באוכלוסייה זו זניח. גם בקרב החרדים ניכר זינוק בשיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בחודש אוקטובר 2023, שעמד על 17.7% (כ-52 אלף עובדים), כ-9.6% מהעובדים נעדרו מסיבות אחרות וכ-4.9% מסיבות כלכליות. שיעור משרתי המילואים באוכלוסייה זו זניח.

בקרב היהודים הלא חרדים, שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית עמד בחודש אוקטובר 2023 על כ-18.6% (קרוב ל-470 אלף עובדים). כ-6% נעדרו מסיבות אחרות, כ-5.5% מסיבות כלכליות וכ-4.4% בשל מילואים.

עם זאת, בקרב האוכלוסייה הערבית ניכרת חזרה לרמה של ערב המלחמה, שעמדה על כ-4% כבר מחודש אפריל 2024 וירידה נוספת עד לרמה של כ-2.5% בחודש יולי 2024. בקרב החרדים ניכרת חזרה לשיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית לרמה של כ-3%-2.5 בחודשים יוני-יולי 2024. זאת, בעוד אצל היהודים שאינם חרדים שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בחודש יולי 2024 עמד כל כ-4%, גבוה יותר בכ-1% מהרמה טרום המלחמה.

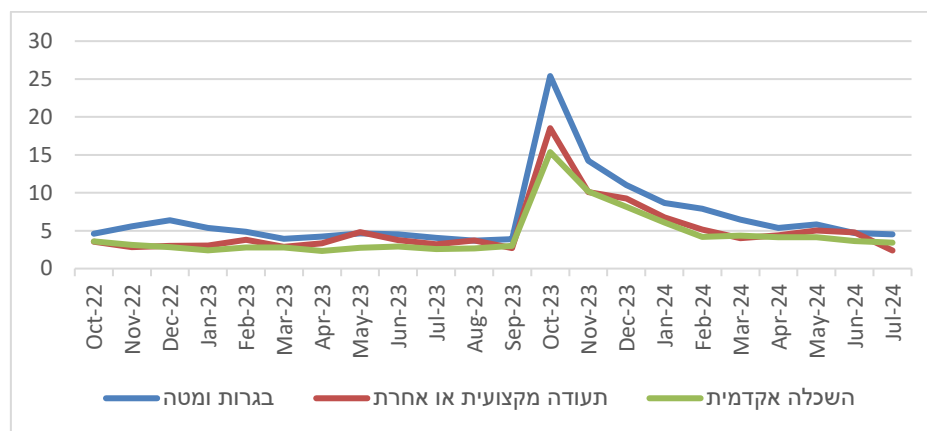
תרשים 3. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי סיבה ומגזר, גילאי 25-64, ספטמבר 2023-יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

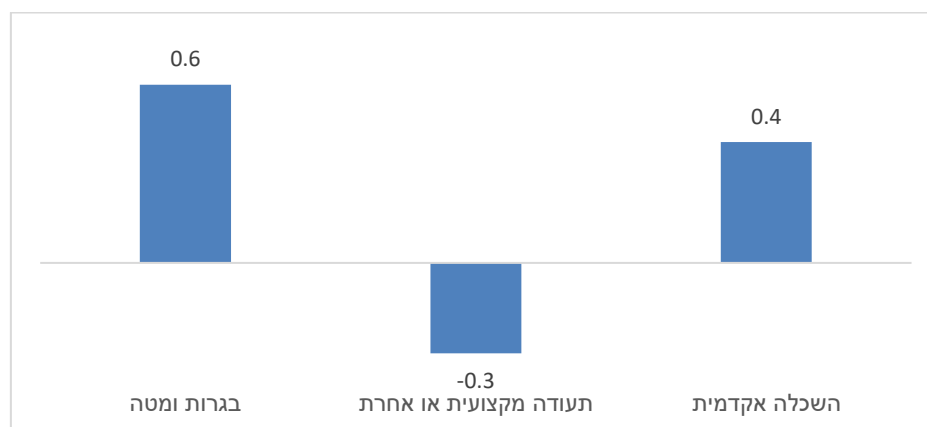
בחינה של שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית לפי רמת השכלה מעלה כי המלחמה הביאה לפגיעה המשמעותית ביותר בקרב עובדים בעלי תעודת בגרות ומטה. בקרב אוכלוסייה זו שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית זינק מרמה של כ-4% במהלך 2023 לרמה של כ-25%, המהווים כ-360 אלף עובדים, בחודש אוקטובר 2023. בחודש יולי 2024 עמד שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית באוכלוסייה זו על כ-4.5%, גבוה בכ-0.6% (כ-10,000 עובדים) מהרמה טרום המלחמה. בקרב עובדים בעלי תעודה מקצועית או השכלה אקדמית, ניתן לראות כי המלחמה השפיעה פחות ושיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית עלה מכ-3% ערב המלחמה לכ-15%-18%, המהווים כ-80 אלף בעלי תעודה מקצועית וכ-250 אלף בעלי השכלה אקדמית בחודש אוקטובר 2023. לאחר ירידה הדרגתית עמד שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בחודש יולי 2024 על כ-3.5% בקרב בעלי השכלה אקדמית, (כ-0.4% המהווים כ-8,000 עובדים מעל הרמה ערב המלחמה), וכ-2.4% בקרב בעלי תעודה מקצועית, מעט מתחת לרמה ערב המלחמה (תרשים 4 ותרשים 5).

תרשים 4. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי רמת השכלה, גילאי 25-64, אוקטובר 2022-יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

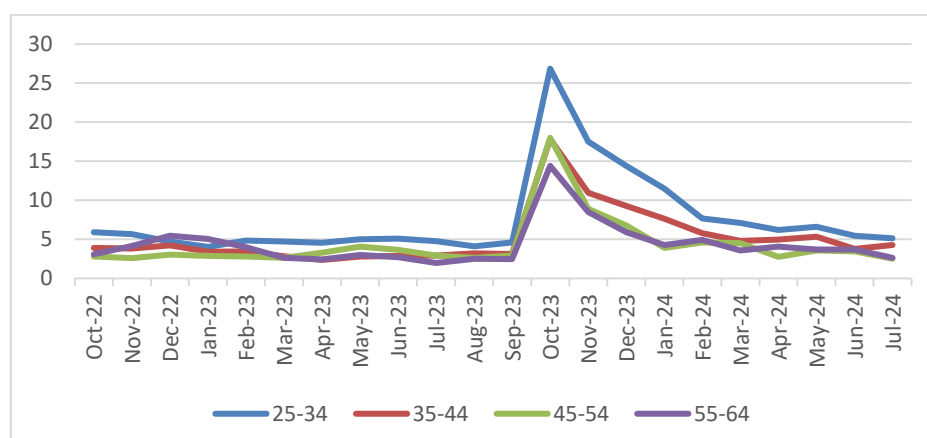
תרשים 5. ההפרש בין שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בין יולי 2024 לספטמבר 2023 לפי רמת השכלה, גילאי 25-64

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

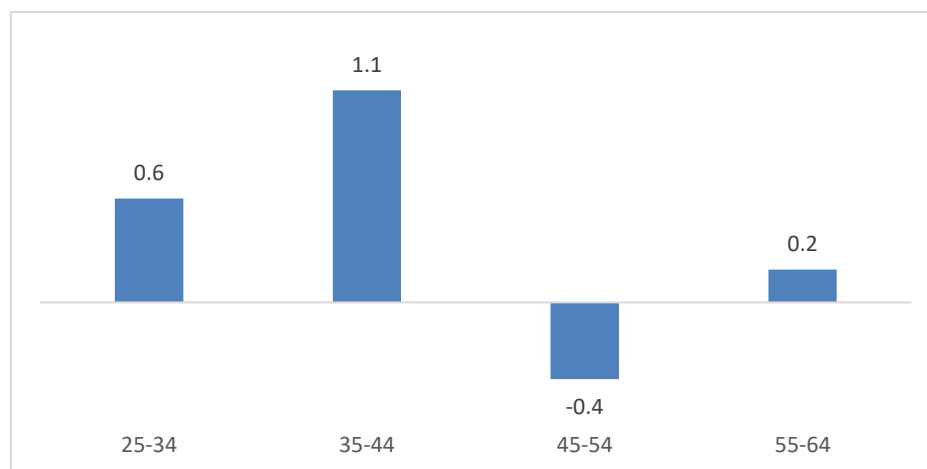
לאורך כל חודשי המלחמה, שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בקרב צעירים בגילאי 25-34 הוא הגבוה ביותר. שיעור זה עלה מרמה של כ-4.5% ערב המלחמה לקרוב ל-27% (כ-260 אלף עובדים) באוקטובר 2023. בחודש יולי 2024 השיעור עמד על כ-5%, כ-0.5% (כ-7,000 עובדים) מעל הרמה ערב המלחמה. גם בקרב בני ה-35-44 וה-45-54 חל זינוק בשיעור זה מרמה של כ-3% ערב המלחמה לרמה של כ-18% בחודש אוקטובר 2023, המהווים קרוב ל-180 אלף עובדים בגילאי 35-44 וכ-160 אלף עובדים בגילאי 45-54. עם זאת, הירידה בשיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בקרב גילאי 35-44 הייתה איטית יותר, והגיע בחודש יולי לרמה של כ-4.3% (כ-12,000 עובדים מעל הרמה ערב המלחמה) לעומת כ-2.5% בקרב גילאי 45-54. זאת, בעיקר בשל שיעור המילואים הנמוך יותר בקרב אוכלוסייה זו (תרשים 6 ותרשים 7).

תרשים 6. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי גיל, גילאי 25-64, אוקטובר 2022 - יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

תרשים 7. ההפרש בין שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בין יולי 2024 לספטמבר 2023 לפי גיל, גילאי 25-64

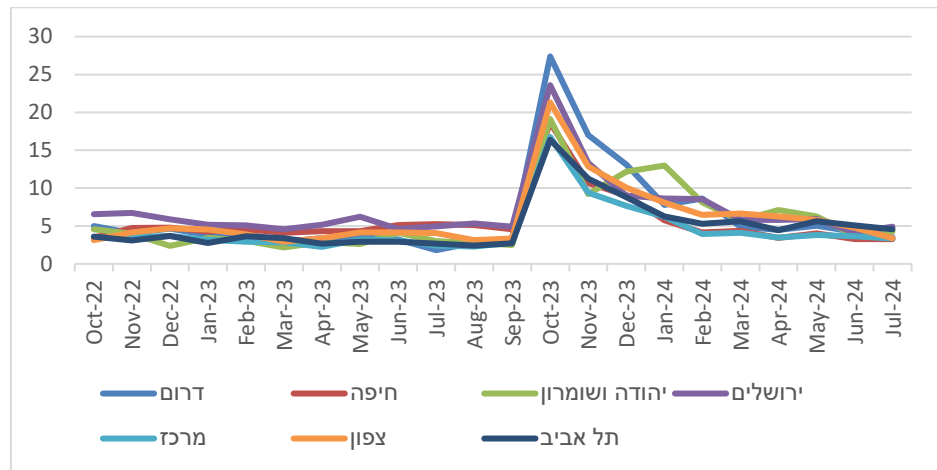
מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בחינה גיאוגרפית מעלה כי, באופן טבעי, שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית במחוז דרום היה הגבוה ביותר בחודשים הראשונים של המלחמה ועמד בחודש אוקטובר על כ-27% (כ-124 אלף עובדים), אך הוא ירד בהדרגה והגיע בחודש יולי 2024 לכ-3.5%, קרוב לרמה ערב המלחמה. בירושלים ובצפון שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בחודש אוקטובר היה גבוה באופן יחסי ועמד על 23.5% (כ-78 אלף עובדים) ו-21.5% (כ-120 אלף עובדים) בהתאמה, אך ירד בהדרגה ובחודש יולי 2024 חזר לרמה של ערב המלחמה. בתל אביב, במרכז, בחיפה ובאיו"ש הפגיעה הייתה נמוכה יותר באופן יחסי ושיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית נע בין 16.5% ל-19% באוקטובר 2023. מבחינה מספרית, מדובר

על כ-105 אלף עובדים במחוז תל אביב, כ-160 אלף עובדים במחוז מרכז, כ-80 אלף עובדים במחוז חיפה, וכ-30 אלף עובדים באיו"ש.

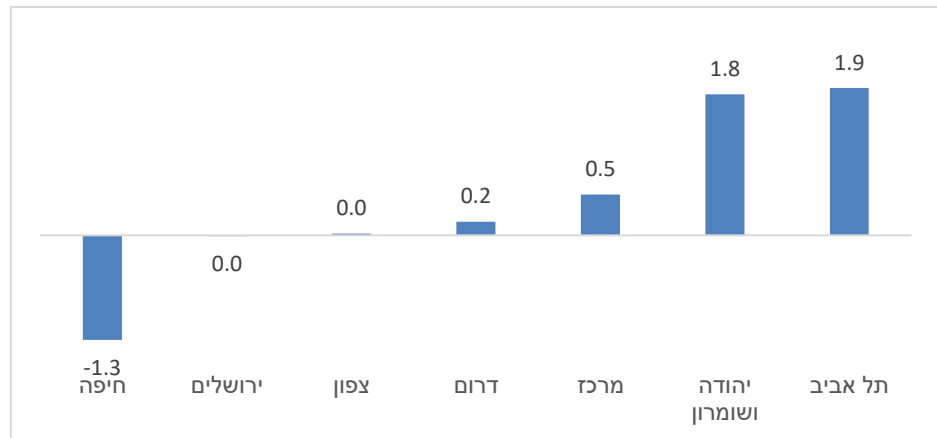
עם זאת, בעוד במרכז שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית עמד על כ-0.5% מעל הרמה ערב המלחמה ביולי 2024 ובחיפה השיעור היה נמוך בכ-1.3% בהשוואה לרמה ערב המלחמה, הוא נותר גבוה בתל אביב ובאיו"ש ועמד על כ-2% (כ-12 אלף עובדים בתל אביב וכ-3,000 עובדים באיו"ש) מעל הרמה ערב המלחמה (תרשים 8 ותרשים 9).

תרשים 8. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי מחוז, גילאי 25-64, אוקטובר 2022 - יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

תרשים 9. ההפרש בין שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בין יולי 2024 לספטמבר 2023 לפי מחוז, גילאי 25-64

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

לבסוף, בחינת השפעת המלחמה על ענפים נבחרים מעלה כי ענף אירוח ואוכל וענף הבינוי סגרו פגיעה משמעותית ושיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בענפים אלה בחודש אוקטובר 2023 עמד על כ-40% המהווים כ-70 אלף עובדים בענף הבנייה וכ-47 אלף עובדים בענף אירוח ואוכל. עם זאת, בשני הענפים ניכרה

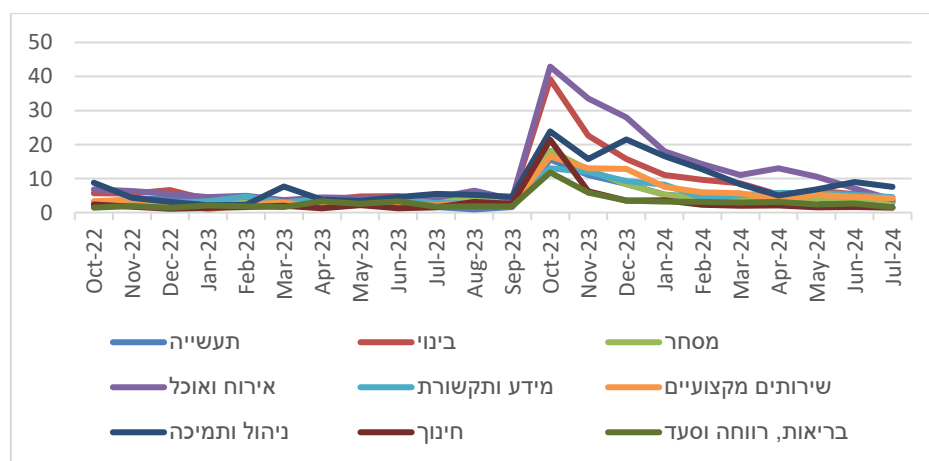
התאוששות יחסית ובחודש יולי 2024 היה שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בענפים אלה קרוב לרמתו ערב המלחמה. נדגיש כי ענף אירוח ואוכל מאופיין בתעסוקה משמעותית של עובדים צעירים מתחת לגילאי 64-25 שאינם חלק מניתוח זה. כמו כן, ענף הבינוי מבוסס רבות על עובדים לא ישראלים שנמצאים במחסור, וגם הם אינם חלק מניתוח זה.

בענף החינוך ובענף הניהול והתמיכה שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בחודש אוקטובר 2023 היה גבוה באופן יחסי ועמד על 21.4% (כ-100 אלף עובדים) ו-23.9% (כ-30 אלף עובדים) בהתאמה. עם זאת, ניתן לראות כי ענף החינוך חזר לפעילות גבוהה כבר בחודש נובמבר 2023 ובחודש יולי 2024 שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית בענף זה ירד מתחת לרמה ערב המלחמה. זאת, בעוד בענף הניהול והתמיכה הירידה הייתה בשיעור זה הייתה מתונה ביותר והשיעור נותר גבוה בכ-3% (כ-4,000 עובדים) מעל הרמה ערב המלחמה במהלך יולי 2024.

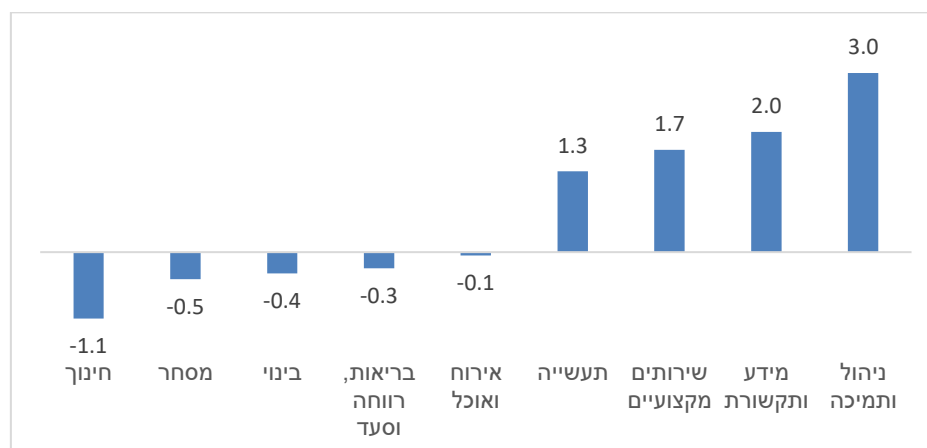
בענפי התעשייה, המסחר והשירותים המקצועיים, שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית עמד בחודש אוקטובר 2023 על בין 15.6% ל-18.2% (בין 50 ל-60 אלף עובדים בכל אחד מהענפים). בענף המסחר שיעור זה ירד לכ-0.5% מתחת לרמה ערב המלחמה, בעוד בענף התעשייה ובענף השירותים המקצועיים שיעור זה נותר גבוה בכ-1.5% (כ-5,000 עובדים בכל ענף) מעל הרמה ערב המלחמה במהלך יולי 2024.

בענף מידע ותקשורת ובענף בריאות וסעד הפגיעה הייתה הנמוכה ביותר באופן יחסי ושיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית עמד על כ-13% (כ-37 אלף עובדים) וכ-11.8% (כ-50,000 עובדים) בהתאמה. ענף בריאות, רווחה וסעד חזר לרמתו ערב המלחמה בחודש יולי 2024, בעוד ענף מידע ותקשורת נותר בחודש יולי 2024 גבוה בכ-2% (כ-6,000 עובדים) מעל הרמה בספטמבר 2023 (תרשים 10 ותרשים 11).

תרשים 10. שיעור בלתי מועסקים והנעדרים זמנית, ענפים נבחרים, גילאי 25-64, אוקטובר 2022 - יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

לסיכום חלק זה, נראה כי המלחמה השפיעה רבות על שוק העבודה במהלך חודשיה הראשונים, אך הפער נסגר ככל שהחודשים עברו. עם זאת, ניכר כי שיעור משרתי המילואים הגבוה משפיע על שוק העבודה, בייחוד בקרב גברים יהודים שאינם חרדים. בנוסף, הראינו כי במחוז תל אביב ומחוז איו"ש שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים נותר גבוה גם בחודש יולי 2024, כמו גם בחלק מענפי המשק (תעשייה, שירותים מקצועיים, מידע ותקשורת וניהול ותמיכה).

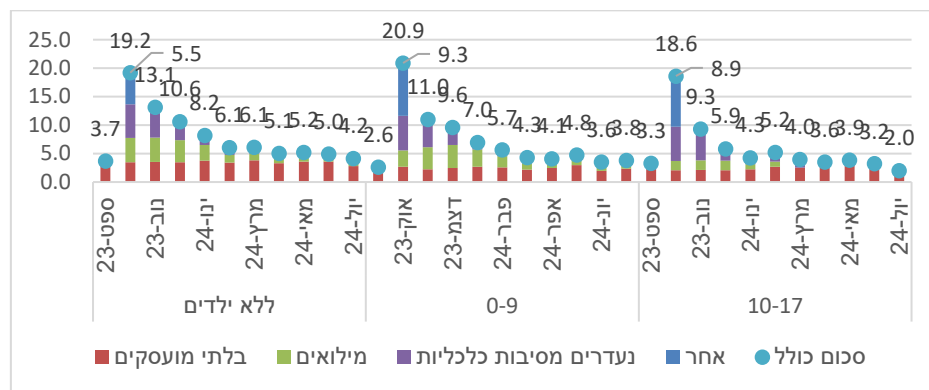
תעסוקת הורים במהלך המלחמה

השפעת המלחמה ניכרת במיוחד על תעסוקת הורים לילדים צעירים. בשבועות הראשונים למלחמה מערכת החינוך נסגרה בכל הארץ,⁶ דבר שחייב הורים רבים להישאר בבית ולטפל בילדיהם. בסקר כוח אדם הנסקרים לא נשאלים במפורש האם נדרשו להיעדר מהעבודה בשל היעדר מסגרת לילדים, ולפיכך סביר כי עובדים שנדרשו להיעדר מסיבה זו דיווחו כי נעדרו "מסיבות אחרות". בהתאם, ניתן לראות כי גם בקרב הורים לילדים צעירים (בגילאי 0-9) וגם בקרב הורים לילדים בוגרים (בגילאי 10-17), שיעור הנעדרים מסיבות אחרות בחודש אוקטובר 2023 עמד על כ-9%. שיעור זה גבוה בהשוואה לעובדים ללא ילדים, שם שיעור הנעדרים מסיבות אחרות עומד על כ-5.5% בלבד (תרשים 12). בהנחה שהפער בשיעור הנעדרים מסיבות אחרות בין הורים לעובדים ללא ילדים מייצג את שיעור ההורים שנעדרו בשל הצורך בטיפול בילדים, אזי כ-50 אלף הורים לילדים בגילאי 0-9 וכ-20 אלף הורים לילדים בגילאי 10-17 נעדרו בשל סגירת מערכת החינוך והצורך בטיפול בילדים. מערכת החינוך חזרה לפעול במרבית חלקי הארץ באופן נרחב כבר במהלך חודש אוקטובר 2023.⁷ בהתאם, שיעור הנעדרים מסיבות אחרות יורד כמעט לחלוטין גם בקרב ההורים וגם בקרב עובדים ללא ילדים.

⁶ אתי וייסבלאי, "פעילות מערכת החינוך במלחמת 'חרבות ברזל' – תמונת מצב" מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אוקטובר 2023.

⁷ שם

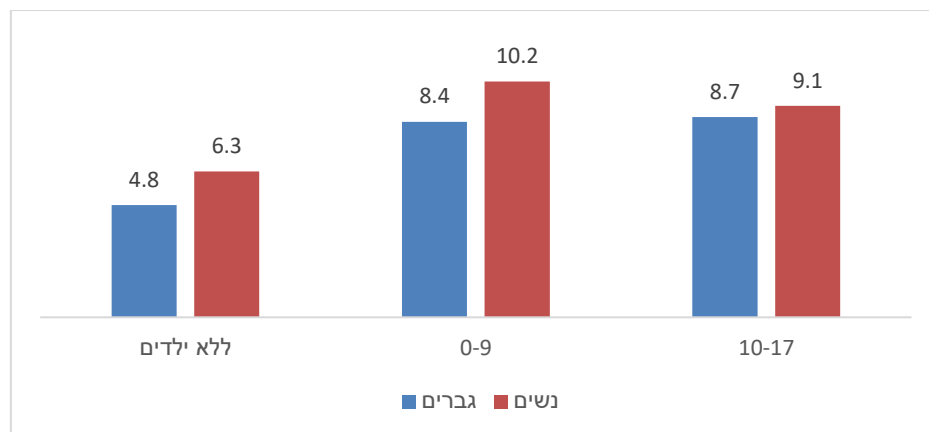
תרשים 12. שיעור הבלתי מועסקים והנעדרים זמנית, לפי סיבה וגיל ילד צעיר, גילאי 25-64, ספטמבר 2023-יולי 2024, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

פילוח המשיבים כי נעדרו מסיבה אחרת בחודש אוקטובר 2023 לפי מין וגיל הילד הצעיר מעלה כי כ-10.2% בקרב אמהות לילדים צעירים (בגילאי 0-9) וכ-9.1% בקרב אמהות לילדים בוגרים (בגילאי 10-17) נעדרו מסיבה אחרת בחודש אוקטובר 2023. זאת, בהשוואה ל-6.3% מהנשים ללא ילדים. בקרב הגברים, כ-8.5% מהאבות, הן לילדים צעירים והן לילדים בוגרים, נעדרו מסיבה אחרת בחודש אוקטובר 2023, בהשוואה לכ-4.8% מהגברים ללא ילדים שנעדרו מסיבה זו (תרשים 13). כלומר, הפער בין אבות לגברים ללא ילדים דומה לפער בין אמהות לנשים ללא ילדים (כ-4%)

תרשים 13. שיעור הנעדרים מסיבות אחרות לפי מין וגיל ילד צעיר, גילאי 25-64, אוקטובר 2023, אחוזים

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

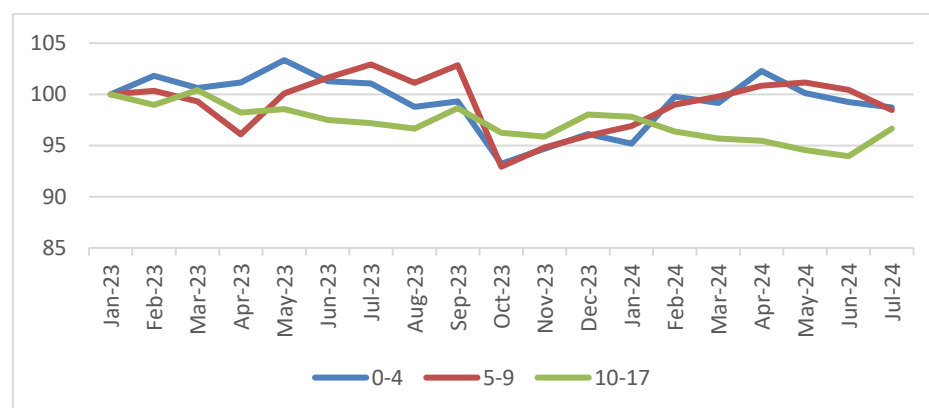
לבסוף, בהמשך לניתוח שהתבצע על ידי משרד העבודה בדו"ח השנתי לשנת 2023,⁸ עולה כי בקרב נשים יהודיות לא חרדיות בגילאי 25-64, אמהות לילדים צעירים (בגילאי 0-4 ו-5-9) הושפעו יותר בחודשים הראשונים של המלחמה, בהשוואה

⁸ "שוק העבודה בישראל 2023", משרד העבודה, יולי 2024.

לאמהות לילדים בוגרים (בגילאי 10-17), כאשר שיעור התעסוקה המתואם⁹ של אמהות לילדים צעירים ירד יותר בהשוואה לאמהות לילדים בוגרים (תרשים 14). בחודשים ינואר 2023-אוגוסט 2023, ההפרש בשינוי של שיעור התעסוקה המתואם בין אמהות לילדים צעירים לאמהות לילדים בוגרים היה חיובי (תרשים 15) – כלומר, שיעור התעסוקה המתואם של אמהות לילדים בוגרים ירד במהלך תקופה זו יותר מאשר שיעור התעסוקה המתואם של אמהות לילדים בגילאי 0-4, בעוד שיעור התעסוקה המתואם של אמהות לילדים בגילאי 5-9 אף עלה במהלך תקופה זו בכ-2%.

בחודש אוקטובר 2023 המגמה התהפכה, ושיעור התעסוקה המתואם של אמהות לילדים צעירים ירד בחדות לכ-7% מתחת לרמה של ינואר 2023, בעוד בקרב אמהות לילדים בוגרים הירידה היתה מתונה יותר. במהלך החודשים העוקבים שיעור התעסוקה המתואם אצל אמהות לילדים צעירים עלה בהדרגה, ובסביבות חודש פברואר 2024 חזר לרמה של תחילת 2023. לאחר עלייה קלה בחודשים הבאים חלה ירידה נוספת בשיעור התעסוקה המתואם של אמהות לילדים צעירים ובחודש יולי 2024 השיעור היה נמוך בכ-1.5% מהרמה בינואר 2023. בקרב אמהות לילדים בוגרים שיעור התעסוקה המתואם המשיך לרדת במהלך חודשי המלחמה עד לרמה של כ-6% מתחת לרמה בינואר 2023 בחודש יוני 2024. בחודש יולי 2024 חלה התאוששות קלה כאשר הרמה בחודש זה הייתה נמוכה בכ-3.5% מהרמה בינואר 2023 (תרשים 14).

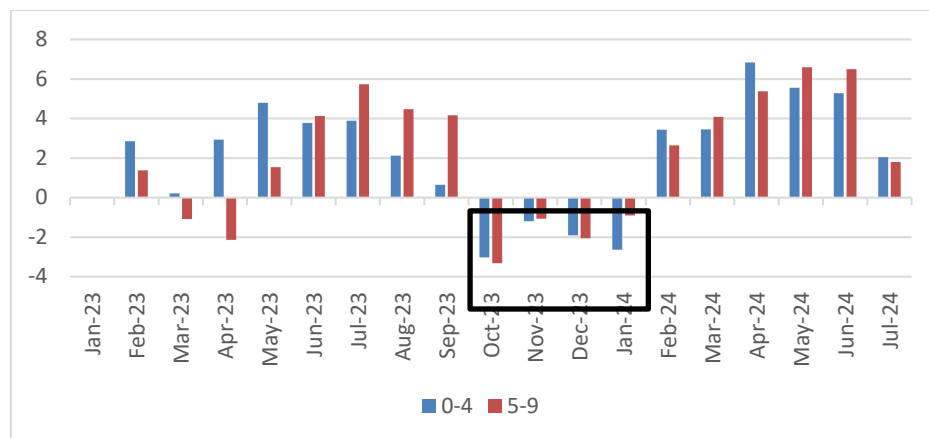
תרשים 14. מדד שיעור התעסוקה המתואם לפי גיל ילד צעיר, נשים יהודיות לא חרדיות, גילאי 25-64, ינואר 2023- יולי 2024, ינואר 2023=100

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

⁹ שיעור המועסקים לא כולל נעדרים מסיבות כלכליות

תרשים 15. ההפרש במדד שיעור התעסוקה המתואם בין אמהות לילדים בוגרים (10-17) לאמהות לילדים צעירים (0-4 ו-5-9), נשים יהודיות לא חרדיות, גילאי 25-64, ינואר 2023 - יולי 2024

מקור: עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בריבוע שחור – החודשים בהם השינוי בשיעור התעסוקה בקרב אמהות לילדים צעירים היה נמוך מהשינוי בקרב אמהות לילדים בוגרים. בחודשים אלה ניכרת ההשפעה העודפת של המלחמה על תעסוקת אמהות לילדים צעירים.

לסיכום חלק זה, נראה כי בחודשים הראשונים של המלחמה, המלחמה השפיע ביתר שאת על הורים בכלל, ועל הורים לילדים צעירים בפרט. זאת, בעיקר בשל סגירת מערכת החינוך והצורך בטיפול בילדים במהלך חודש אוקטובר 2023. אנו סבורים כי יש לייצר חלופות למערכת החינוך הפורמלית שיאפשרו יצירת מסגרת תומכת לילדים ויאפשרו להורים לחזור במהרה לשוק העבודה בעת אירועים ביטחוניים המחייבים סגירה גורפת של מערכת החינוך.